

สภาเภสัชกรรม (The Pharmacy Council of Thailand)

สำนักงานเลขาธิการสภาเภสัชกรรม อาคารมหิตลาธิเบศร ชั้น 8 กระทรวงสาธารณสุข
เลขที่ 88/19 หมู่ 4 ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000
โทรศัพท์ 0 2591 9992 (คู่สายอัตโนมัติ) โทรสาร 0 2591 9996

Website: <https://www.pharmacycouncil.org> Email: pharthai@pharmacycouncil.org

สารสภาเภสัชกรรม

เรื่อง

การชี้แจงเรื่องแนวปฏิบัติสำหรับเภสัชกรผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการในสถานที่ผลิต นำเข้าและขายยา กรณีไม่สามารถอยู่ปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นการชั่วคราว

สืบเนื่องจาก สภาเภสัชกรรม ออกประกาศ ฉบับที่ ๔๘/๒๕๖๗ เรื่อง แนวปฏิบัติสำหรับเภสัชกรผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการในสถานที่ผลิต นำเข้าและขายยา กรณีไม่สามารถอยู่ปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นการชั่วคราว มีผลบังคับใช้ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่ผ่านมา ตามความที่แจ้งแล้วนั้น เพื่อให้เกิดความกระจ่าง และ เข้าใจในเจตนารมณ์ของประกาศฉบับนี้ให้สมบูรณ์ จึงขอชี้แจง ในลักษณะ ถาม ตอบ ดังนี้

ถาม: ประกาศฯ ฉบับนี้มีความเป็นมาหรือเหตุผลในการออกมาอย่างไร

ตอบ : การที่สภาเภสัชกรรมมีนโยบายสร้างเสริมภาพลักษณ์เภสัชกรในการให้บริการต่อประชาชน ผ่านการรณรงค์เพื่อแก้ปัญหา “การแขวนป้าย ไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย” อย่างจริงจัง โดยการกำหนดบทลงโทษพักใช้ใบอนุญาตวิชาชีพชั้นสูงสุด ๒ ปี นั้น ส่งผลให้เภสัชกรกลับเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ขณะเดียวกันก็มีข้อร้องเรียนเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของเภสัชกรเพิ่มขึ้น ซึ่งในกระบวนการสอบสวน เภสัชกรจะแจ้งว่ามีเหตุจำเป็นทำให้ไม่สามารถอยู่ปฏิบัติงานได้ และได้แจ้งผู้ประกอบการทราบแล้ว โดยมีทั้งเภสัชกรที่สามารถนำหลักฐานถึงเหตุจำเป็นจริงมายืนยันในกระบวนการสอบสวน และเภสัชกรที่ไม่มีหลักฐานใดๆ ที่เพียงพอมายืนยันในการพิจารณา เพื่อให้กระบวนการพิจารณาโทษทางจรรยาบรรณมีความเป็นธรรมกับเภสัชกรผู้ถูกร้องทุกข์ ทางอนุกรมสอบสวนฯ จึงเห็นควรจัดทำแนวปฏิบัติสำหรับเภสัชกรผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการในสถานที่ผลิต นำเข้าและขายยา กรณีไม่สามารถอยู่ปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นการชั่วคราว เพื่อลดปัญหาเภสัชกรไม่ทราบว่าจะจัดทำหลักฐานเหตุการณ์ได้อย่างไรถูกต้องอย่างไร และเพื่อให้สภาเภสัชกรรมใช้มาตรการลงโทษพักใช้ใบอนุญาต ๒ ปีในกรณีที่แขวนป้ายอย่างแท้จริงเท่านั้น ไม่มีการลงโทษเภสัชกรโดยไม่เป็นธรรม สภาเภสัชกรรมจึงได้กำหนดแนวทางปฏิบัติให้ชัดเจน ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ของเภสัชกร

ถาม : วัตถุประสงค์ที่สำคัญของประกาศฉบับนี้ ที่สภาเภสัชกรรมคาดหวัง คืออะไร

ตอบ : ๑) เพื่อให้เภสัชกรมีแนวปฏิบัติที่ทำได้และถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้สภาเภสัชกรรมพิจารณาคดีร้องเรียนได้อย่างยุติธรรม สมเหตุสมผล เพื่อประโยชน์กับเภสัชกร

๒) เพื่อให้ เภสัชกรที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการแสดงความรับผิดชอบด้วยการพยายามลดปัญหาการลักลอบจำหน่ายยาอันตรายและยาควบคุมพิเศษในขณะที่เภสัชกรไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ สร้างความเสี่ยงกับประชาชน

ถาม : สาระสำคัญในการประกาศ ได้กำหนดแนวปฏิบัติอย่างไรบ้าง

ตอบ : ในการประกาศฉบับนี้ ได้กำหนดแนวปฏิบัติสำคัญไว้ ๔ ประการ คือ ๑) เกษชกรสามารถแจ้งการลาไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราวได้ทั้งรูปแบบเอกสาร หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ๒) ควรแจ้งลาล่วงหน้าตามที่กฎหมายกำหนดหรือเงื่อนไขในสัญญา ๓) เก็บหลักฐานการลาเพื่อยืนยันว่าผู้รับอนุญาตรับทราบการลานั้นๆแล้ว ๔) กรณีที่ผู้รับอนุญาตไม่สามารถจัดหาเกษชกรมาปฏิบัติหน้าที่แทนได้ ให้เกษชกรติดตามตรวจสอบโดยวิธีที่สมเหตุผลและปฏิบัติได้ว่า ผู้รับอนุญาตได้ปิดการให้บริการ หรือ ปิดบังพื้นที่ขาย และ ไม่มีการจำหน่ายยาอันตรายและยาควบคุมพิเศษในขณะที่ตนไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองประชาชน

ถาม : การไม่ปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่กำหนดในประกาศ จะมีผลอย่างไร

ตอบ : ประกาศสภาเภสัชกรรมฉบับนี้ เป็นแนวทางให้เกษชกรได้ปฏิบัติ ไม่ได้มีสถานะเป็นข้อบังคับ ในหน่วยงานที่เป็นสถานที่ผลิต นำเข้าและขายยา ของเกษชกร อาจมีขั้นตอนปฏิบัติในเรื่องการกลางานที่ดำเนินงานโดยฝ่ายบริหารงานบุคคลในหน่วยงานอยู่แล้ว มีการกำหนดเกษชกรทดแทน หรือระบบควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติยาอยู่แล้ว ก็ยังใช้ได้ ทั้งนี้ในกระบวนการพิจารณาโทษทางจรรยาบรรณ คณะอนุกรรมการสอบสวน จะนำข้อมูลพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนออกจากแนวปฏิบัติฯ ดังกล่าว หรือขั้นตอนปฏิบัติที่ใช้อยู่ โดยพิจารณาถึงความสมเหตุสมผล ความตั้งใจ เจตนาของเกษชกรผู้ถูกกล่าวโทษ เพื่อให้การพิจารณาและการกำหนดโทษทางจรรยาบรรณมีความเหมาะสมและเป็นธรรม

ถาม : ประกาศ ดังกล่าวเป็นอำนาจของ สภาเภสัชกรรมหรือไม่ ขัดต่อ พรบ.วิชาชีพเภสัชกรรมหรือไม่อย่างไร

ตอบ : ประกาศฯ ฉบับนี้ ได้อาศัยฐานอำนาจ ตามความในข้อ ๔ แห่งข้อบังคับสภาเภสัชกรรม ว่าด้วยข้อจำกัดและเงื่อนไขในการประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ. ๒๕๖๑ สภาเภสัชกรรมจึงได้ออกประกาศฯ ดังกล่าวตามที่ปรากฏในกฎหมาย สอดคล้องกับ พรบ.วิชาชีพเภสัชกรรม

ถาม : ประกาศ เป็นการเพิ่มภาระเกินสมควรต่อเกษชกรผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการหรือไม่

ตอบ : ประกาศฉบับนี้ไม่ได้เป็นภาระที่เกินความจำเป็นต่อเกษชกรผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการแต่ประการใด แต่เป็นการปกป้องคุ้มครองสิทธิของเกษชกรเมื่อต้องลาหยุด ทำให้เกิดความชัดเจนในวิธีปฏิบัติของการลา การแจ้งการลา การเก็บหลักฐานการลา และยังทำให้ผู้รับอนุญาตต้องปฏิบัติอย่างถูกต้อง เมื่อเกษชกรกลางาน เช่น การรับทราบการลา การรับผิดชอบจัดหาเกษชกรมาทำหน้าที่แทน การไม่จำหน่ายยาอันตรายและยาควบคุมพิเศษในขณะที่เกษชกรไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งทำให้บรรลู่วัตถุประสงค์ในการคุ้มครองความปลอดภัยของประชาชนผู้รับบริการ โดยแนวปฏิบัติดังกล่าว เป็นหน้าที่ของเกษชกรที่พึงกระทำอยู่แล้ว เพียงแต่กำหนดให้เกิดความชัดเจนและเข้าใจตรงกันมากขึ้น จึงไม่ได้เป็นภาระที่เกินความจำเป็นแต่ประการใด

ถาม : หลักฐานการลา มีลักษณะใดบ้าง

ตอบ : ในแนวทางนี้ได้กำหนดว่าการแจ้งการลาทำได้เป็นเอกสาร (ใบลา) หรือการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น LINE อีเมล ควรเป็นการลาล่วงหน้า โดยเก็บสำเนาหรือรูปถ่ายการสื่อสารไว้ เป็นกิจลักษณะ กรณีเจ็บป่วยฉุกเฉิน ของตนเองหรือ พ่อแม่ลูก ที่ต้องไปดูแล นอกจากการสื่อสารการลา ในหลายหน่วยงานตามเงื่อนไขการทำงาน อาจมีการกำหนดให้แนบใบรับรองแพทย์ หรือ หลักฐานการป่วยไว้ด้วย ซึ่งทางเภสัชกรก็สามารถใช้เป็นเอกสารเพิ่มเติม (ทั้งนี้ สภาเภสัชกรรมไม่ได้กำหนดเรื่องใบรับรองแพทย์ไว้) หากดำเนินการตามนี้แล้ว เมื่อทางสภาฯได้รับเรื่องรายงานข้อร้องเรียนต่อเภสัชกรว่าไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ เอกสารการลาที่เภสัชกรจัดเตรียมตามแนวทางนี้จะเป็นหลักฐานที่ปกป้องคุ้มครองสิทธิของเภสัชกร แต่หากไม่มีหลักฐานหรือไม่ให้ข้อมูลใดๆ ก็อาจต้องอนุมานว่าเภสัชกรท่านนั้นแวนป่วยไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่

ถาม : ในขณะที่ไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ ต้องร่วมรับผิดชอบกับผู้รับอนุญาตที่ขายยาอันตราย ด้วยหรือไม่อย่างไร

ตอบ : ไม่เป็นการร่วมรับผิดชอบกับการกระทำของผู้รับอนุญาต ในประกาศฯ กำหนดแนวปฏิบัติที่ดำเนินการได้ สมเหตุสมผลในการติดตาม ตรวจสอบว่าผู้รับอนุญาตได้ปิดให้บริการ หรือ ปิดบังพื้นที่ขาย และ ไม่ให้มีการจำหน่ายยาอันตรายและยาควบคุมพิเศษในขณะที่เภสัชกรไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้นจึงไม่ใช่การร่วมรับผิดชอบใดๆกับการกระทำของผู้รับอนุญาตซึ่งต้องรับผิดชอบตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

ถาม : การติดตาม ตรวจสอบให้แน่ใจว่าปิดทำการ ปิดให้บริการ หรือ รับผิดชอบตรวจสอบว่ามี การปิดบังพื้นที่ขาย และ ไม่ให้มีการจำหน่ายยาอันตรายและยาควบคุมพิเศษในขณะที่ตนไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ เป็นภาระเกินความจำเป็น และเป็นไปไม่ได้

ตอบ : ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น การติดตามตรวจสอบฯไม่ได้เป็นภาระที่เกินความจำเป็น และไม่มี การใช้อำนาจบีบบังคับผู้รับอนุญาตแต่อย่างใด แนวปฏิบัตินี้ จะเน้นให้เภสัชกร “ติดตาม ตรวจสอบ” โดยวิธีการที่ปฏิบัติได้และสมเหตุสมผล เภสัชกรสามารถแสดงหลักฐานว่าได้มีการติดตาม ตรวจสอบหรือสื่อสารให้ข้อปฏิบัติแก่ผู้รับอนุญาตก่อนลา เช่นการระบุในใบลาหรือหลักฐานการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ การติดตาม โดยการสื่อสารใดๆระหว่างการลา เช่นการโทรศัพท์ การให้ถ่ายภาพ หรือวิดีโอ และ การตรวจสอบรายการบัญชียาภายหลังกลับมาปฏิบัติงาน การระบุชื่อและรหัสผ่านในระบบบริหารร้านยาในส่วนรายการยาอันตราย เป็นต้น ซึ่งเภสัชกรสามารถเลือกใช้วิธีการต่างๆตามที่เหมาะสม เพื่อแสดงบทบาทหน้าที่ของเภสัชกรผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการเป็นอย่างดี

ถาม : สภาเภสัชกรรมมีอำนาจในการสั่งผู้รับอนุญาตหรือไม่ อย่างไร

ตอบ : สภาเภสัชกรรม ไม่มีอำนาจในการสั่งผู้รับอนุญาต ประกาศฯ ฉบับนี้ วางแนวปฏิบัติของเภสัชกรในการ ปฏิสัมพันธ์กับผู้รับอนุญาตอย่างเหมาะสมและเป็นการปกป้องเภสัชกร หากเภสัชกรได้ดำเนินการเต็มที่แล้ว แต่ผู้รับอนุญาตยังฝ่าฝืนกระทำผิดกฎหมาย (ขายยาอันตราย ยาควบคุมพิเศษในขณะที่เภสัชกรไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่) ถือเป็นเหตุสุดวิสัยของเภสัชกร จึงไม่ต้องร่วมรับผิดชอบ และไม่ขัดต่อจรรยาบรรณวิชาชีพแต่อย่างใด ในทางตรงข้าม หากเภสัชกร ละเลย เพิกเฉยไม่ติดตาม ตรวจสอบ ปล่อยให้เกิดความเสียหายต่อประชาชน

ผู้รับบริการ สภาก็ต้องพิจารณาถึง ความสมเหตุสมผล เจตนาและกำหนดโทษทางจรรยาบรรณ ต่อไป อย่างไรก็ตาม หากเภสัชกรพบเห็นว่า ผู้รับอนุญาตพยายามจะฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยยา ไม่ให้ความร่วมมือกับเภสัชกร เภสัชกรก็ควรใช้ดุลพินิจว่าจะทำงานร่วมกับผู้รับอนุญาตรายนี้ต่อไป หรือไม่

ถาม : กรณีที่เภสัชกรประสบอุบัติเหตุ นอนรักษาตัวในโรงพยาบาล หรือป่วยฉุกเฉิน หมดสติ ไม่สามารถลา และไปปฏิบัติหน้าที่ไม่ได้ ต้องปฏิบัติตามประกาศ ฉบับนี้หรือไม่

ตอบ : การมีหลักฐานการรักษาตัวในโรงพยาบาล การป่วยฉุกเฉิน หรือเจ็บป่วยชัดเจน ถือเป็นหลักฐานเพียงพอที่จะสรุปได้ว่ามีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถไปปฏิบัติหน้าที่ได้ สภาก็ขอเรียนว่า การบังคับใช้กฎระเบียบต่างๆ นั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องใช้ดุลพินิจให้เหมาะสม นอกจากนี้กระบวนการพิจารณาโทษทางจรรยาบรรณอยู่ในรูปแบบของคณะอนุกรรมการ ซึ่งมีการกลั่นกรองและการใช้ดุลพินิจที่ควรแก่เหตุ อีกทั้ง ยังเปิดโอกาสให้โต้แย้ง อุตสาหกรรม ชี้แจง ร้องต่อศาลปกครองให้เกิดความเป็นธรรมได้เสมอ

ถาม: กรณีที่เภสัชกรไปธุระเล็กน้อย เวลาสั้น ๆ หรือไปกินข้าว แบบไม่ได้ลาทั้งวัน ควรปฏิบัติอย่างไร

ตอบ: ในกรณีนี้ไม่ถือว่าเป็นการลาที่เข้าตามประกาศสภาเภสัชกรรมฉบับนี้ ดังนั้นเภสัชกรจึงไม่ต้องจัดเตรียมเอกสารหลักฐานการลาตามที่กำหนด แต่ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติยาและวิชาชีพเภสัชกรรม เภสัชกรต้องตรวจสอบว่าไม่มีการขายยาอันตรายหรือควบคุมพิเศษ และให้มีการปิดม่าน ให้เรียบร้อยก่อนออกไปทำธุระ และเมื่อทำธุระเสร็จ ให้ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

ถาม : กรณีญาติผู้ใหญ่หรือบุคลากรของเภสัชกรผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการ เสียชีวิตในต่างจังหวัด ต้องปฏิบัติตาม ประกาศฯ ฉบับนี้ หรือไม่

ตอบ : หากมีการลาของเภสัชกร ต้องปฏิบัติตามประกาศฯ ตามรูปแบบที่ได้อธิบายไว้ในคำถามข้างต้น เช่น การแจ้งการลาด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และทำการติดตามตรวจสอบ เช่น การถ่ายวิดีโอเพื่อติดตาม เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวปัจจุบันทำได้ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สะดวก และไม่กระทบต่อการประกอบศาสนกิจ

ถาม : ทำไมสภาก็ไม่ปกป้องสิทธิ แต่กลับมาสร้างหน้าที่ให้เภสัชกรผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการ มากขึ้น

ตอบ : แนวปฏิบัตินี้ช่วยคุ้มครองสมาชิกเภสัชกรให้ทำการลาได้อย่างถูกต้องเมื่อมีเหตุผลความจำเป็นที่ชัดเจน แนวปฏิบัตินี้จะช่วยลดการตีความในเรื่องหลักฐาน มิได้เป็นการสร้างหน้าที่ให้เภสัชกรผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการ มากขึ้นแต่อย่างใด หากเกิดกรณีข้อร้องเรียนเภสัชกรไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่หรือแหวนบ้าย เภสัชกรจะได้ไม่ต้องรับผิดชอบทางจรรยาบรรณ

ถาม : ประกาศสภาเภสัชกรรมฉบับนี้ เป็นการอนุญาตให้ร้านขายยา ขายยาสามัญประจำบ้าน ยาบรรจุน้ำยาที่ไม่ใช่ยาอันตรายฯ เครื่องสำอาง วัสดุการแพทย์ต่างๆ ได้โดยเสรี ไม่ต้องมีเภสัชกรอยู่ปฏิบัติหน้าที่ ใช่หรือไม่

ตอบ : ประกาศนี้ ไม่ได้เป็นการอนุญาตให้ร้านขายยา ขายยาสามัญประจำบ้าน ยาบรรจุน้ำยาที่ไม่ใช่ยาอันตรายฯ เครื่องสำอาง วัสดุการแพทย์ต่างๆ ได้โดยเสรี แต่เป็นแนวปฏิบัติสำหรับเภสัชกรผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการ ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม ซึ่งเภสัชกรผู้มีหน้าที่ปฏิบัติ มีสิทธิในการลา เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน แต่ต้องมีแนวปฏิบัติให้ชัดเจน

ถาม : ในกรณีที่ร้านขายยาที่ปิดม่านไว้ตลอดเวลา และไม่ขายยาอันตรายและยาควบคุมพิเศษ โดยเภสัชกรผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่เลยตลอดทั้งเดือน ก็สามารถทำได้ เมื่อเภสัชกรได้ทำการลาปฏิบัติงานตามแนวปฏิบัตินี้ใช่หรือไม่

ตอบ : เหตุการณ์เรื่องระยะเวลาการไม่สามารถปฏิบัติงานของเภสัชกรผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการตามกรณี เหตุการณ์นี้ ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับพระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม และไม่เกี่ยวข้องกับการประกาศฉบับนี้ ต้องพิจารณาในส่วนของกฎหมายว่าด้วยยา ในพระราชบัญญัติยา ได้กำหนดไว้ว่าเภสัชกรผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการในร้านยาที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่มากกว่า ๖๐ วัน จะต้องออกจากการเป็นผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการสำหรับกรณีที่ต้องการลาชั่วคราว (ไม่เกิน ๖๐ วัน) สามารถใช้สิทธิแจ้งการลาได้ เมื่อจะทำการลา ก็ให้ปฏิบัติตามประกาศฉบับนี้ เรื่องแนวปฏิบัติและหลักฐานการลา อย่างไรก็ตามกรณีที่เภสัชกรผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการ มีการลาหลายวันติดต่อกัน (ไม่เกิน ๖๐ วัน) หรือบ่อยครั้งนั้น ต้องพิจารณาเป็นกรณีๆ ไป และตามเหตุอันสมควรและเหมาะสม

สภาเภสัชกรรม

๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๗